

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy hóra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. minden hirdetés
után 30 kr. bérletdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Neuer-
Markt 11. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitási cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez csatolandó.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelendő.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy hóra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, június 5. 1869.

(B.) Már valahára be van fejezve a választási vita, s épen azért, mert a vita már meddővé vált volt, azt hiszem e lapok olvasói sem óhajtják a beszédek részletezését tovább folytatni, s így elég lesz röviden még csak azt megjegyezni, miszerint T. K. zárbeszédén is meglátszott, hogy üres szalmát csépel, s ezen még kétségbevonhatatlan fényes dialecticája és sophismái sem segítettek.

A részletes vita egy nap alatt lefolyt s a bizottmány által készített javaslat szórószóra elfogadtatott; tettek ugyan egyesek kísérletet sokféle indítványokkal, p. o. egyik azt kívánta: mondassék ki egy bekezdésben, hogy a ház a nemzetiségi törvényt revideálni akarja; ugyanez követeltetett az unióra vonatkozólag, fel kívánták némelyek karolni a keleti kérdést s a törökországi keresztények ügyét; de mindezen indítványok, mint nem az adrebe tartozók, félrevetettek.

Azonban alkalmat nyújtott némelyeknek megmutatni, hogy ők hallottak harangozni a keleti kérdéssről, de a nélkül, hogy tudnák honnan jön a hang; mások bebizonyították, miszerint hazánk területi épsége felett egy végcél lebeg előttük, mi nem egyéb egy Daco-Romániánál s egy dunai conföderationál.

Az intermezók között kétségen kívül legérdekesebb volt az Irányi Dániel nyilatkozata, ki jónak látta volna a részletes vita alkalmával újból felfrissíteni a miniszterium elleni reeriminációkat és az általános vitára tartozó elveket; de a ház nem mutatott épen semmi hajlamot ezen kívánság engedélyezésére, s ennek következtében szónok kénytelen volt a szótól elállni, miután nagy későre az elnök is felolvasta a házszabály azon §-ét, mely a félre kalandozókra szól.

Ma már az osztályok kezdtek el munkálkodásukat, a miniszterek által a ház asztalára letett törv.-javaslatok tárgyában, de erről közelebből.

Visszapillantás egy újabb tanügyi mozzanatra.

II.

Ha akarjuk, hogy szakképzettségre juthasson ifjú nemzedékünk: az elemi tanrendszernek a középtanodaival s ennek ismét az egyetemi rendszerrel egybefüggő, jobban mondva: egymással folyó lánczolatosságot kell képeznie. Azonban a mily kívánatos, sőt elutasíthatatlanul szükséges a tanrendszerben az egyöntetűség: épen annyira káros és óvatosan kerülendő a tapogatózó experimentálás. Bizonyára, ha valamely országos ügyben messze kiható káros következtetéseket szülhet a kísérletek ingadozó és habozó politikája: legmélyebben gyökerező és legmesszebbre kiható rossz, sőt veszélyes következtetése a tanügy terén alkalmazott kísérleteknek lehetnek. Más országos intézmények ha túlélték magukat, vagy a kor haladtával elévültek, lehet helyettük új intézményeket alkotni és életbe léptetni; de a tanügyben ilyenmő ugrás nem történhetik vésszes következmények nélkül. Ezt minden egészséges gondolkodású ember könnyen beláthatja. Bizonyára tanügyünk lelkes bajnokait is, ily és hasonló indokok vezették, midőn a miniszteri tantervezetet és vizsgálat tárgyává tevők, s így annak viszonyainkhoz való alkalmazhatóságát, vagy ellenkezőjét ki mondják, s hiányait hosszú évek fáradságain szerzett tapasztalataik útján kipótolják.

A tanácskozmány tárgyait a következők képezték:

a) Az oktatásügyér úr által kibocsátott középtanodai tanterv-javaslatát vizsgálása;

b) A középtanodai tanárok fizetésének felebb emelése és a középtanodák szervezése ügyében az országgyűléshez egy petitio benyújtása; végre:

c) Az alapszabályok némely pontjainak a szükségeshez képesti átalakítása.

Az első pontra vonatkozólag a közgyűlés három kérdést tette fel: 1. A gymnasium kilencz osztályu legyen-e? 2. A gymnasium négy al-, két fel- és három lycaeumi osztályra osztassák-e? 3. A lycaeum a trifurcatio szerint rendeztessék?

Hosszas és a nagyfontosságú ügyhöz méltó komoly vita után abban lett megállapodás, hogy jelen viszonyaink közt a gymn. négy évfolyamu al- és ugyanannyi évfolyamból álló felgymnasiumra osztassák. E rövid határozatban egy csapással, úgy szólva, mind a három feltevést kérdés megoldatott; a mennyiben a felelet a két első kérdésre egyenes „nem”; a lycaeumi osztály pedig teljesen mellőzve lett.

E lapok keretét túlhaladná, ha azon indokok tüzetes vizsgálatába bocsátkoznánk, melyek a tanári közgyűlést e határozatra bírták; csak azt jegyezzem meg, miszerint e határozatot és az azt szülő indokokat teljes mértékben osztom; mert, nézetem szerint, jelenlegi tanrendszerünkön egyenesen a lycaeumra ugrani át, oly káros következményeket vonhatna maga után, melylyel egy egész nemzedékre hatnának ki.

A fennebbi határozat szerint tehát az ismeretes miniszteri tantervjavaslatnak a két felső és három lycaealis osztályra vonatkozó része elejtetett. Az algymnasiumra vonatkozó rész pedig, némely, a latin-német nyelv és betűszámantúra irányult módosítással elfogadtatott. A felgymnasiumot illetőleg, részint a jelenlegi, részint a miniszteri tanrendszerekből alakított, egy a célnak és a kor igényeinek, a jelen viszonyok közt megfelelő tanrendszer.

Ily üdvös és nagy horderejű tanügyi mozzanat minden érdeklődő keblét csak örömmel tölthet el. Vajha oktatásügyi miniszteriumunk komoly figyelemre méltatná, s a kor szellem követelte tanügyi reformokat ne ingadozó experimentációk, sem erőltetett ugrás által, hanem jelen viszonyainkból folyó határozott tanrendszer alapján fokozatos fejlesztés útján eszközölje.

Van még egy, a tanácskozmány folyamát alatt felmerült nevezetes körülmény, mit említés nélkül nem hagyhatok; s ez Tewrewk Emil, budai kir. gymn. tanár, azon indítványa, hogy intéztessék kérelem a m. kir. oktatásügyi miniszteriumhoz egy tanügyi tanács életbeléptetése érdekében. Ez indítvány egyhangulag elfogadtatott; de egyszersmind alkalmat nyújtott Dr. Mészáros Ferencz miniszteri osztálytanácsos úrnak azon nyilatkozatra, miszerint egy ily tanügyi tanács életbe léptetése a nmlgo oktatásügyér úrnak már is szándékában van.

Ez volna a budapesti tanár-egylet választmánya által egybehívott rendkívüli tanári közgyűlésnek tárgy rendje és tanácskozmánya eredményének rövid vázlata. E tanácskozmány emlékének az „Autonomia” — melynek nyomán e rövid vázlatot összeállítottam — még egy végzikket szentel, s e kérdést teszi fel: vajjon be van-e végezve gymnasiumaink reformja a közgyűlés javaslatai által; vagy, mely irányban szükséges még középtanodáink újjászüléséhez hozzájárulni?

E kérdésre végzikkében komoly figyelemre méltó feleletet ad, melyből a főbb pontokat átvéve, azokat némely sajátos, helyi viszonyainkat érdeklő megjegyzéssel kísérem. Tehát a vizontlatásig! T. M. m.

Pest, június 5. 1869.

(r. l.) A választási vita eredményét, és a szavazás számárányát távirtnam.

A kik emlékeznek még önköztül arra, minő csekély többséget prognostikált a baloldal — a választások alkalmával — a jobboldalnak, e szám-arány tudomásul vétele után jó izitt kacaghattak a fölött: miként igyekeztek azon urak ott túlról, önmagukat ámitani, persze saját rovásukra.

A Deák-párt többsége — 109 — oly imponáló, minőt kevés parlament tud felmutatni, pedig az igazolt 422 képviselő közül 24 távol volt a szavazáskor.

Egyébiránt a végeredményt, t. i. a képviselőház bizottmánya által ajánlott választási javaslat elfogadását, még a viták kezdete előtt biztos kilátásba helyeztük, és nem is csalódtunk.

Voltak a képviselők közül, kik azt a mit a réven — az általános tárgyalás alatt — elvesztettek, a vámon a részletes vita alkalmával akarták visszanyerni.

Ide törekedett Buttyán László azon módosítványa, mely szerint kimondta volna a ház: hogy az országgyűlés új nemzetiségi törvényjavaslat tárgyalására ajánkozik, miután a mostani nem elégíti ki az illetőket; úgy szintén Kuk Jenő is, a ki az „unio-törvény” reviziójának szükséges voltát akarta határozatilag kijelentetni.

Azonban a képviselőház mellőzte e módosítványokat, korántsem azért, mintha azt binné, hogy az illetők teljesen ki vannak elégitve a fenn érintett két törvénnyel (bajos is volna hamarjában megmondani, mi elégitné ki őket), sem azért, mintha kétségbevonná bármelyik képviselő azon jogát, hogy törvények változtatására indítvánnyal lépjen fel, annál kevésbbé az országgyűlést, melynek fogva a fejedelmi sanctio hozzájárultával megváltoztathatja a törvényeket, hanem: mert sem idejét, sem helyét nem látta annak, hogy most vegye tárgyalás alá e módosítványokat, annyival inkább: miután azok nemcsak módosítvány, hanem önálló törvényjavaslat alakjában is bármikor, és bármelyik képviselő által előterjeszthetnek az országgyűlésnek.

Az általános vita alkalmával szenvedett vereségért Irányi Dániel is a részletes tárgyaláskor akarta magát kárpótolni, és ennek szabályszerűleg szük keretében hozza bombastikus beszédet illeténi; többszöri rendreütasítás folytán azon igérettel: hogy majd végén esattan az ostor, azaz ha beszédét befejezte nyújtja át módosítványát, de biz a ház észrevette a mindenesetre nem ügyetlen éscamoteuri fogást, elveszté türelmét, — az elnök megintette a szónokot, a ki — miután ez sem használt — utóljára is kénytelen volt szépecskén letúlni, s elhallgatott.

A ballapok ennek következtében neki rohtantak az elnöknek, a többségnek, hirdetvén, hogy megtagadták Irányitól a szót, — pedig ha a többség, valamint az elnök megrovást érdemelnek, azt inkább azért érdemlik, mert nagyon elnézők voltak s addig is tűrték, hogy a hevtől elragadt szónok oly tárgyról beszéljen, melyről beszélni a szabályok értelmében már nem szabad.

Nyilvános ülés néhány napig nem lesz.

Az osztályok az odautasított törvényjavaslatok előleges megvitatásával foglalkoznak, míg a jobboldal a megválasztandó delegatusok névsorát is összeállítja.

Most már csaknem bizonyos, hogy a többség nem választand a delegációba ellenzéki képviselőket.

A fiúmei ügyben kiküldött bizottság dolgozik. A fiúmeiai és horvátok már beadták munkálataikat, melyeket a magyarok elfogadhatatlannak tartván, szintén dolgoztak ki egy előterjesztést. Ehhez a horvátok legott hozzájárultak, a fiúmeiak — miként hallom — gondolkozási időt kértek. Ezen előterjesztés, hir szerint, Deák tollából folyt.

Gróf Zay Károly a felsőházról irt tervezetében azon nézetből indul ki, mikép a felsőháznak az alsóház regulátorának és a conservativus képviselőjének kell lennie, a magyar felsőházat leginkább szeretné az angol minta szerint átalakítani. „Azon családok — ugymond többi között, — melyek most üléssel bírnak a felsőházban, alakítsák át birtokaikat hitbizottmánynyá, párséggé, melynek örököse mindig az elsőszülött legyen. Ezen az úton a páirek függetlenek lesznek, míg az aristokratikus családok ifjabb fiai kénytelenit fognak polgári kereset után nézni, összevegyülnének a polgárokkal, s a rendi különbség megszűnnék. Az ekként reformált felsőházban a kormány szükséges hatalma, valamint a törvényben biztosított szabadság is biztos garantált találna.”

Ugy hallom, hogy a gróf tervezete mellett és ellen élénk harcra készül a journalistika.

Deák Ferencz beszéde.

T. ház! Négy felirati javaslat fekszik előttünk, s én a négy közül a képviselőház bizottságának javaslatát pártolom.

Valamennyien egyetértünk — úgy hiszem — abban, hogy belviszonyaink lényeges reformja szükseges, és pedig sürgőve szükséges, hogy annak

elhalasztása az ország kifejlődésére akadályozó. Valamennyien egyetértünk abban is, hogy a trónbeszédben kitűzött pontok az ország érdekében szintén mulhatatlanul és halaszthatatlanul szükségesek. Valamennyien egyetértünk abban, hogy szent kötelességünk az ország összes erejét a kor igényeinek és hazánk szükségének megfelelő benső átalakításra fordítani.

Tehát lényeges különbség köztünk és a három más felirati javaslat pártolói közt az, hogy míg mi a mult országgyűlésen létrejött kiegyenlítést oly közjogi alapként tekintjük, melyre a reformok szükséges elintézését bizton építhetjük: a három más felirat pártolói ezen hitet nem osztják. Ők azt hiszik, hogy e jogi alapra építeni reformokat nem lehet, hogy az biztos alapul nem szolgálhat; mindennek előtt tehát a közjogi viszonyra nézve kellene más alapon tisztába jönnök, hogy a reformkérdések vitatásába biztosan bocsátkozhassunk. Ezen véleménykülönbség az ok, hogy a három felirati javaslat lényegében egymástól tetemesen eltér.

Nem festem le azon állapotot, melyben Magyarország 1849 től fogva a kiegyenlítésig volt. Sokkal élénkebb még azon szenvedések emlékezte minden keblében, semhogy azt részletezni szükséges volna. Egyszerűen csak azt mondom meg, a mit az országgyűlés is kimondott, hogy az absolutismus súlya alatt szellemi és anyagi fejlődésünk nemcsak lehetetlenné volt téve, hanem az ország naponként stílyedett és mindenkinben méltó aggodalom ébredt aziránt, hogy azon stílyedés talán végényszethoz fog vezetni. 1865-ben, a midőn a kiegyenlítés legelsőbb szöve hozatott, nem volt arra nézve véleménykülönbség az országban, legalább én nem tudom, hogy lett volna, hogy a kiegyenlítés szükséges, hogy a kiegyenlítést halasztani nem lehet, hogy annak halasztása az országot végveszedelembé döntené. A véleménykülönbség felmerült a kiegyenlítés miként alakítása felett; és ez volt az akkori vitakozások tárgya.

A kiegyenlítés, melyet köztünk, nem volt rögtönzött; nem is emlitem, hogy magunkban a hirlapokban már a kiegyenlítés alapeszméje 1865. nyarán meg volt perditve. Csak ott kezdem, hogy az 1865 ki országgyűlést megnyitó trónbeszédben ő Felsége maga a sanctio pragmaticát jelölve ki kiindulási pontul, felszólította az országgyűlést, hogy a kiegyenlítésre nézve valamely javaslatot terjesszen elő. Az országgyűlés egy nagyszámu, 67 tagból álló küldöttséget választott, mely ezen kiegyenlítés föltételeit, annak egyes pontjait egészben és részletesen kidolgozza és a ház elé terjeszse. Ezen nagyszámu bizottság ismét 15 tagot bízott meg saját tagjai közül, hogy készítsen e tárgyban javaslatot.

Sok hetekig foglalkozott, munkálkodott ezen 15 tagból álló bizottság, melynek tagjai közt minden párt egyenlőben képviselve volt. A vitakozások folytak higgadtan, szenvedély nélkül, minden részletnek megvizsgálása és megvitatása mellett. Az albizottság előadta javaslatát, ha jól emlékszem, június végével 1866-ban. Az országgyűlés elnapoltatott és a javaslat kinyomatván közkezen forgott pár hónapig, míg az országgyűlés ismét összehívott.

Akkor a 67-es bizottság ült össze és ismét sok hetekig tanácskozott és az országgyűlés elé terjesztette véleményét az ellennézettük külön véleményével együtt.

Országgyűlési tanácskozás alá, ha nem csálódok, márcziusban vétetett elő a munkálát. A mint tehát mondom, rögtönözve nem volt, annyira nem volt rögtönözve, hogy még a két bizottság ülései közt hónapok folytak le. Meg kell még említenem azon körülményt is, hogy midőn a 15-ös bizottság munkálatait készítette, akkor az ausztriai állam háboru nélkül, teljes erejében fennállott.

Mikor a munkája elkészült s mire az a 67-es bizottsághoz benyújtatván, tanácskozás alá vétetett, közbejött egy Ausztriára nézve szerencsétlen háboru: a porosz háboru. A 67-es bizottság megvitatta a dolgot; az országos tanácskozások, melyek hetekig tartottak, részletes kimerítő vitakozásba bocsátkoztak és a megállapodás az lön, hogy a többség — pedig jelentékeny többség — a kiegyenlítést, úgy a mint az már előtűnt fekszik és a törvénybe van iktatva, elfogadta.

Megjegyzem, hogy én, habár az törvénynyé vált is, senkinek azon jogát kétségbe nem vonhatom, hogy valamely törvénynek, mely szerinte nem észszerű, megváltoztatását sürgesse. (Helyeslés balról.)

Természetes joga a háznak, ennek indítványozása; természetes joga minden képviselőnek. Soha sem zártam el keblemet és értelmemet a jobb meggyőződés előtt, hisz ki az a szemtelen vakmerő, ki azt merné hinni magáról, hogy nem csalódha-

tik? Nem használtunk, nem használt senki ezen kiegyenlítés eszközzésére, tudomra, sem erőszakot, sem igéreteket; sőt mondhatom, hogy midőn okaimat előadtam, melyek mellett azt javasoltam és melyek mellett a kiegyenlítést pártoltam, soha sem szóltam a szenvedélyekhez, soha sem szóltam a szenvedély hangján; szóltam higgadtan és nyugodtan, mert azt hittem, hogy higgadt és nyugodt megfontolás vezethet csak azon meggyőződésre, mely mellett bizonnyal lehettem reméltem. (Helyeslés jobbról.) Akkor, mikor az országos ülésben tárgyalatott a kiegyenlítés — még most is emlékszem szavaimra — előadtam okaimat, melyek miatt a kiegyenlítés célszerűnek és minden kívihető, létesíthető módokat között legjobbnak tartom; azt mondtam: „ha azonban mi esalódunk, ha a ház ezen kiegyenlítést károsnak, vagy veszélyesnek tartja, még most hatalmunkban van, oda, hol ezelőtt egy hóval voltunk, visszamenni.”

De a ház többsége nem akart oda visszamenni, nem akarta az országgyűlés állapotát ismét kitenni azon sok keserűséggel járó vitáknak és elfogadta a bizottsági többség javaslatát, mely javaslat országos határozat által és a fejedelem beleegyezésével törvény erejére emeltetett.

Közel két év folyt le ezen javaslat elfogadása óta, mely — mint mondtam — meggyőződés, higgadt, nyugodt megfontolás eredménye volt, ünérdek, szenvedély nélkül. De ha most hallanék és hallottam volna okokat, melyek engem meggyőzhetnének arról, hogy van egy létesíthető, nemcsak a képzelet, de a lehetőségek körébe is tartozó módja a kiegyenlítésnek, mely a házra nézve biztosabb, hasznosabb: tüstént azok sorába állanék, kik ezen jobb, az országra nézve hasznosabb, biztosabb kiegyenlítési módot kívánják és létesíteni iparkodnak. (Helyeslés.)

Két lehetőség van, mely eddigi meggyőződésemet megváltoztathatná. (Halljuk!)

Egyik, mint mondtam, ha oly okokat hallottam volna felhozni, a melyeket akkor nem halltam, nem ismertem, s a melyek meggyőzők volnának arra nézve, hogy a mostani módzat nem jó, hogy egy másik jobb is, létesíthető is lehet. A másik körülmény pedig, a mely meggyőződésemet megváltoztathatná, az volna, hogy a kiegyenlítésnek életbeléptetése óta, vagy is az utolsó két év óta, azon intézmény, melyet teoriában jónak tartottunk, gyakorlatilag olyannak mutatkozott volna, hogy az ellene felhozott aggódalmakat igazolná a következtetés: ekkor kötelességemnek tartanám azt mondani: tévedtünk; kezdjük újra, tegyünk másképp. (Helyeslés.) Nagy figyelemmel olvastam a másik 3 felirati javaslatot is, figyelemmel olvastam az e házban előadott beszédek; üszintén megvallom, hogy magából a tárgyból merített s a kérdésre vonatkozó okokat, olyanokat, melyek részint az országos tanácskozásokban tavaly, vagy 67-ben még el nem mondtattak volna, olyakat egyet sem találtam.

Igen természetes, hogy e szerint, miután a felhozott okok, melyekről mondhatom, hogy 1867-ben szabatosabban, s tán nagyrészt — kivált a bizottságban — nyugodtabban voltak előadva, nem újak, és mivel újakat, másokat nem hallottam, igen természetes, hogy meggyőződésemnél vagyok kénytelen maradni, annál is inkább, mert a másik körülmény sem következett be, mert a legnagyobb aggódalomnak, hogy ez közös parlamentté nővi ki magát, hogy a magyar delegáció nullificálva lesz, az eddigi két delegáció története épen nem igazolta, sőt, úgy látszik, hogy épen az ellenkezőre mutat. (Ugy van.) Hozattak elő igenis azon beszédekben más új tárgyak, hanem ezek vonatkoznak nagyrészt institúcióink hibáira s hiányaira. Hisz ezen hibák és hiányokon senki sem kétkedett és épen azért szükséges mindenek előtt reformálni belszervezetünket, hogy a hibákat orvosoljuk s a hiányokat pótoljuk. (Igaz!)

Egyébiránt ha azon szempontból indulnánk ki, hogy ime van egy kiegyezkedés, mely a közjogi alapot megvetette, ez azoknak nem tetszik, okkal, nem okkal, joggal, nem joggal? de nem tetszik; igen természetes, azon okokat, melyeket az ellenfél felhoz, mi nem tartjuk alaposnak; de épen oly természetes, hogy azok meg alaposnak tartják, mert játékok bizonyára nem akarnak ily kérdésből úzni. Tehát, mint mondom, azon okokat, melyeket felhozta, én nem vizsgálom; annyi mindegyre igaz, hogy a képviselőház egy részének nem tetszik azon kiegyezkedés, azon tartja biztos jögalapnak; de ebből még azon következtetést csak nem vonhatjuk, mint az ellenzék, hogy mindaddig, míg a jögalap megváltoztatva nincs, s helyette nincs biztos jögalap: ne ereszkezdünk a reformkérdések tárgyalásába. (Közbeszólás balközépről: Mi nem mondtuk!) Ha a ház többsége mondja ezt, ellenkező véleményem dacára kénytelen vagyok a ház többsége előtt meghajolni; de a ház többsége nem mondja, igen természetes tehát, hogy úgy fog történni, a mi igen furcsa is volna, mert valóban circulus vitiosusba jőnének.

Akármi kiegyezkedést fogadjon el a többség, és tegyék föl, hogy az életbe lesz léptetve, olyat alig képzelek, a melyre nézve legalább is csekély minoritás ellennézetben ne lenne. Ha már most ezen minoritás azt mondaná, hogy mindaddig, míg ezen jögalap, melyet nem tartunk biztosnak, meg nem változtatjuk, addig ne is menjünk át a reformkérdésekre, — mit, úgy hiszem, a baloldalon

szintén nem akarnak: ez, úgy vélem, igen fonák eljárás volna. (Altalanos helyeslés.)

Én nem bocsátkozom azon okok czáfolatába, melyek a dologból merítve előrehozattak, mert már ezen okok, mint említém, meg voltak mondva, s bőven kifejtve az 1867. évi ugynevezett 67-es küldöttség országos tanácskozásában. Kiki elmondta akkor nézetét és motívumait. Ha én ugyanazon okokra, miket akkor hallottam, felelni akarnék, nem tehetnék mást, mint előszedni akkori előadásaimat, s azokat újra elmondani a ház előtt, vagy egy parafraasit, vagy őria verbalist csinálni azokból és így azokat másképp átalakítva és szónoklati virággal felcizfrázva újra előadni.

De én azon meggyőződésben élek, hogy mind ezeknek elmondása korántsem hozna annyi hasznót, mint okozna kárt az ezzel járó idővesztetéssel. (Helyeslés.) Nem mondtuk mi, én legalább sohasem tartottam azt, hogy az ország jelenlegi anyagi emelkedésének, mondhatom, kezdetét magunknak tulajdonítjuk. Igen sok oka volt ezen emelkedésnek és a mint mondtam, annak még csak kezdetén vagyunk. Elemi csapások és más szerencsétlenségek ismét háttérbe szoríthatják e kis emelkedést.

Azt állítani tehát, hogy a mi örömdetést a jó termés és lendületnek indult kereskedés és ipar előidézt, azt magunknak tulajdonítjuk, ez ép oly fonákaság volna, mint azt elbitetni akarai valakivel, hogy a közlebbi földrendéseknek és más elemi csapásoknak az országgyűlési többség, a miniszterium, a kiegyezés és a quota volt az oka. (Helyeslés.) Én tehát, mint mondtam, becsesebbnek tartom az időt, mintsem hogy szónoklati virágokkal töltsem azt el. Csak kettőt akarok megjegyezni. (Halljuk!) Egyik az, hogy az igazságok olyan térre léptek, melyen az ország jövőjét igen könnyen compromittálhatják.

Előrebocsátom, hogy én ezen igazságok neimeivel, melyek helytelenek és törvénytelenek voltak, egy képviselőt sem vádlok, fölteszem róluk, hogy mindegyikében több hazafiaság és becsületesség van, semhogy ily alacsony eszközökhöz nyuljon. De egy képviselő sem biztos az iránt, hogy azok, a kik föllepítették, vagy ezeknek legalább egy része, nem nyult-e e célból oly eszközökhöz, melyeket a föllepített képviselő maga sem helyesel. Egy t. képviselő úr azt mondta, hogy földet ígért a népeknek, de nem holdszámra, hanem a Kárpátoktól Adriáig a hazát. Adná Isten, hogy ezen nyilatkozat mielőbb a nép közt így talált volna visszhangra. Én azon nem kételkedem, hogy a t. képviselő úr, vagy bármely más képviselő is, mást nem ígért, a mint ezt már előbb is mondtam; hanem annyi áll, hogy a nép nem így fogta fel, és hogy óhajtotta volna teljesíteni az ígéretet, úgy a mint ő értelmezi; ha valaki azt mondaná, bizonyítsam be ezt, akkor azt felelem, hogy bebizonyítani nem tudom, mert nem jártam utána; de hogy történt ilyesmi, hogy vannak emberek, és van nép, mely a földfelosztásokat, a birtokviszonyok megváltoztatását igen is kívánja, az tagadhatlan. (Helyeslés.) A másik, mit meg kell jegyezni, az, hogy nem barátja a hazának, nem barátja a népeknek, ki bármely célból igéreteket és biztatásokat tesz, melyek nem valósíthatók.

Az emberi vágyak hatalmas ösztönei a tevékenységnek, míg azok a vágyak a lehetőség sorába tartoznak. Olyan vágyak, a melyeket elérni nem lehet, ha valakiben felébresztetnek, nagyobb erőre kapnak, megölik még azt az elégtelenséget is, a melyet tán táplált eddig kebelében és elveszik a tevékenységet, leverőleg hatnak; azt a vagyont, azt a gazdagságot, melyet becsület útján elérhetett volna az ember, aztán legalább igen sok ember munka nélkül, a vak szerencsétől vagy az időtől várja; (Helyeslés.) pedig minden országban nagy csapás, hogy ha egy nevezetes része az ország lakosainak nem teljesíthető vágyak által elragadtatva, azt, a mit elérhetne, elhanyagolja.

Ismételve mondom, hogy nem képviselőkről szölok, én a factumról szölok. Senkinek sem rovom azt fel, mert senkit megnevezni nem tudok, de hogy ily vágyak felébresztettek, ez kétséget nem szenved.

Igérni a népeknek, hogy a lehetőségig könnyítünk sorsán: igen loyális ígért, kötelesség is. Ha nem mindnyájan azt mondjuk, hogy igen sok a teendő, mondjuk, hogy belszervezettünknek a kor igényei az ország szükségéi szerinti átalakítása, minél jobb és gyorsabb igazságszolgáltatás, jobb és gyorsabb közigazgatás, jó és célszerű iskolák, vasutak és csatornák, egyszerűval mindenféle bernházások az anyagi és szellemi téren mulhatlan szükségesekek és van-e valaki, a ki azt hinné, hogy ez pénz nélkül és igen tetemes pénzállozat nélkül megtörténhetik? és hogy mindez, miután igen sok pénz igényel, az állam kiadásainak emelése nélkül keresztülvihető.

Egyrészt tehát mindnyájan beismerjük, hogy sok áldozatra van szükség; ha azonban valaki egyszersmind azt is mondja a népeknek, hogy az indirect adóknak nagyrészt el fogjuk törlni, a direct adókat leszállyítjuk: akkor igazán megáll az emberben a gondolat, hogy a kettőt hogyan fogja valaki összeegyeztetni, t. i. hogy nagy költségű reformokat fogunk behozni és egyszersmind a reformra szükséges eszközöket, a status jóvedelmeit igen nevezetesen megcsökkenti; miként fér ez meg, azt nem tudom. (Helyeslés.)

Hogy sok helyütt a nép azt hitte, hogy bizony ez eszközölhető, miután kiszámítani nem képes azt, hogy mit igényelhet az állam a czélba vett reformok keresztülvitelére, és mit kell fedeznie — azt én nem csodálom. Tény az, hogy voltak, kik a népet ez uton hitegették és ámitották.

Továbbá nem barátja a hazának az sem, a ki minden hatalmat, még a törvényhozásé is, nem csak kifogásokkal, hanem erős, kemény, sértő megfámádásokkal aláássza. (Helyeslés jobbról.)

A hatalomra és a hatalom tekintélyére — legyen a kormány jobb vagy baloldali — mindig szüksége lesz. (Ugy van.)

És ha valaki a népet, vagy annak egy részét hozzászoktatja ahhoz, hogy a hatalomról megvételleg gondolkozzék, hogy a törvényt ne tekintse nemcsak célszerűnek, hanem még olyannak sem, a mit jó szízzel akarjon a közérdekből teljesíteni, ez oly szerencsétlenséget idéz elő, a melylyel azon pártnak is, mely most mint ellenzék áll, ha majoritásra kerül, neki is küzdeni kelletik. (Helyeslés.)

Még egyet mondok utoljára, azt, hogy az előadott beszédekben számos kifogások tétettek az administratio hiányaira, a kormány eljárására és a választásokra nézve.

Meglehet, hogy ezek közt vannak alaposak, vannak alaptalanok. De én azt gondolom, hogy a mi a választásoknál történt, helytelen eljárást illeti, akár egyik, akár másik fél által követtetett el, ennek a multa nézve nem az az útja, hogy a választásfelirati vitákban hozzunk fel, s tán a választásfelirathoz beletegyünk; hanem útja az, hogy a kik sértve vannak, adjanak be kérvényt, és e fölött a bizottságok határozzanak. (Felkiáltások a szélső balon: láttuk, mi eredménye van a kérvényeknek!) Meglehet, hogy valaki egyszer-másor nem lesz meglegedve az ítélettel; meglehet, hogy azon bíróság egyéni nézete, p. o. az én nézetemtől eltér, de nem segíthet rajta, mert bíróságra bízunk az ügy elintézését, és a bírói ítéletet kénytelenek vagyunk tisztelni.

A mi pedig a kormány ellen felhozott vádak, panaszkodatok illeti, ezeknek most tárgyalása engem nagyon emlékeztet a régi gravaminalis országgyűlésekre. Nem volt akkor felelős kormányunk, bennünket nem kérdeztek meg, akarjuk-e alkanczellárnak ezt, országbírónak amazit; hanem ő Felsége nevezte ki a maga tetszése szerint, s bár ezen kanczellár vagy kanczellária, ezen consilium, vagy országbíró helytelen, törvénytelen lépéseket tett: nem volt más eszköz, minthogy a fejedlemnek mondtuk meg: ime azok így bánnak velünk, ezen bajokat orvosolja, s ezen személyeket, ha olyanok, bocsássa el. Ámde parlamentarizmus alatt, mely felelős az országnak, nem az az orvoslás módja, hogy a kormányt ő Felségénél bevádoljuk, hanem az, hogy egyes esetekben interpelláljuk a miniszteriumot, hogy is elég bőven használta fel a t. ház ezen jogát és kétségkívül joga is volt ehhez; és ha csakugyan törvénytelen cselekedetet követett el a kormány, nincs más mód, minthogy vád alá helyezzük, mert a törvényt nem utat rendeli. (Helyeslés.) Ha ezt nem tesszük, akkor annak, hogy ő Felsége előtt bevádoljuk a miniszteriumot, nincs alkotmányos, parlamentarizmus értelmű. (Helyeslés jobbról.)

De nem lopom tovább a t. ház idejét; (Halljuk! halljuk!) többet is szólottam már, mint szerettem volna, egyszerűen csak azt mondom, hogy pártolom a bizottság javaslatát, és óhajtom, hogy a többség minél előbb határozzon annak sorsa felett. (Lelesk éljenzés a jobboldalon és felkiáltások: Szavazunk! szavazunk!)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése jun. 2-án.

Napirend: az igazoló bíróságok jelentései s a választásfelirati javaslatok tárgyalásának folytatása.

Benyújtatik a dunapataji választók egy kérvénye, melyben elállanak a Rákóczi János képviselő ellen emelt vádtól, s ezíránt előbb beadott kérvényük visszaadatasát kérik. — A bíráló bizottsághoz utasítottat.

Várady Gábor interpellálja a miniszterelnököt a fumei tanács elnöke Verneda pár önkényes, alkotmányellenes eljárása alkalmából. — Közölte a fog az illető miniszterrel.

Ivánka Imre interpellálja az összes miniszteriumot az ezék-fumei vasut ügyében. — Közölte a fog a miniszterekkel.

Igazolt képviselőnek jelentetik be Winter Lajos.

Következett a választásfelirati vita folytatása, s először Pulszky tartá zárbeszédét, az általa benyújtott választásfelirati javaslat mellett; utána Tisza Kálmán tette ugyanezt a magáé mellett; mire a miniszterelnök, gróf Andrássy Gyula szónokolt a jobboldal zajos éljenzése közt. (Beszédét közölni fogjuk.) Végül Lónyay Menyhért pénzügyminiszter czáfolja meg a Várady Gábor által felhozottakat, s illetőleg a miniszterek ellen emelt vádak.

Ülés vége d. u. 2 órakor.

A képviselőház ülése jun. 3-án.

A bíráló bizottságok jelentései szerint Petes József képviselő igazoltatott, a Nemeth Albert megválasztása ellen vizsgálat rendeltetett el.

Az adó executio tárgyában interpellálja Jan-kovich Miklós a pénzügyminisztert, ha tudja e, hogy az executorok minden forint után 10 krajczárt vesznek a magok részére, s szándékozik-e e zsarolás megszüntetése iránt intézkedni?

Várady Gábor személyes ügyben kíván szólni, de a ház túlszámra kifogyván, minden iparkodása hasztalan volt, leült, miért aztán meg is éljeneztetett.

Simonyi Ernő a ház fertilitása közt tartá zárbeszédét válaszfelirata mellett.

Következett a szavazás: A bizottság javaslata mellett szavazott 253, ellene 144; az elnök nem szavazott; távol volt 24 képviselő.

A Magyarországon lakó lengyelekhez.

Az 1569. év aug. hó 11-e a lengyel történet legnagyobb fontosságu tényének s az emberiség egyik legnevezetesebb cselekvényének napja volt. E napon köték meg őseink Lublinban a köztársaság minden részei — Lengyelország, Litvánia és Ruthenia — között a szabad uniót, az ún. kényt és szabadon megkötött uniót, azon jelszó alatt, mely alkotmányunk címét s jellegét képezi: „Szabad a szabadokkal, egyenlő az egyenlőkkel.” E dicső tény, mely hazánk elnyomatása és szét-daraboltsága ezen idejében kétszeresen becses előttünk, az európai nemzetek közt létezési jogszimliket s jövőnk csiráját képezi.

Hogy e nap emléke hazánkiai s az iránynunkban rokonszenves nemzeteknél megerősöd-jék, hazánkban Párisban lakó néhány tekintélyes fia (Nabielak, Ruprecht, Akielewicz, Szule Cas, Giller, Zulinski József) elhatározták, hogy e nap háromszázados évfordulóját emlékéremmel megünnepelek, s e célra bizottságot is küldtek ki. (A bizottság emlékirata M. Ruprechtől van, a párisi-butignolles-i lengyel iskola könyvtárnokánál.) Egész Lengyelország s a külföldön szétszórt élő lengyelek lelkesedéssel fogadták az eszmét. Tudós történészek és publicisták több helyen nyilvános felolvasásokat tartanak a lengyel unióról. Irodalmi és tudományos egyletek e tárgyról irandó értekezésekre díjakat tűztek ki. A poseni lapok naponta számos aláírást közölnek ez emlékéremre. A galicziai lapok pedig árnyalatkülönbség nélkül meleg felhívásokat hoznak e tárgyan. A lemergi „Gazeta Narodowa” a lengyel bizottság felszólítását a következő szavakkal kíséri: „Minden lengyel családnak kötelessége egy ily emlékrmet birni. Ez emlékjelenek örökségképpen át kell szállnia apáról fiúra. Közvetett jele leend ez annak, hogy a nagy eszme, mely apáinkat századok előtt e nevezetes tény létesítésére bírta, egyetlen a maga nemében.”

Minthogy Magyarországon nincsenek lengyel közegek, a főnevezett hazafiak felhívták alulírottat és kellőképen felhatalmazták, hogy azon hazafiaknak, kik ezen a lengyelek irányában rokonszenves országban laknak, megkönynyitse az érme megszerzését. A legnagyobb készséggel engedve a felhívásnak, annál is inkább, mivel ismerem ez ország érzületét, sietek hazámfiainak tudtára adni:

1. Hogy a bizottság határozata szerint az emlékérem 63 millimeter átmérőjű lesz. Egyik lapján Lengyelország, Litvánia és Ruthenia egyesített czimereit viselendi e körirattal: „Wolni z Wolnimi, Równi z Równymi” (szabadok a szabadokkal, egyenlők az egyenlőkkel); a tullanpon tügyfakoszoruban ezen felirat lesz olvasható: Trzechsetna rocznica polaczenia Polski, Litwy i Ruti na Sejmie Lubelskim 11 ze Sierpnia 1569.” (Háromszázados évfordulója Lengyelország, Litvánia és Ruthenia egyesítésének a lublini országgyűlésen 1569. aug. 11.) Az érme aranyból, ezüstből (aranyozott és nem aranyozott) és bronzból fognak veretni. Az ár 800 fre, 50 fre, 40 fre és 5 freban van megállapítva. Az aláírók névsora hozzá lesz csatolva minden egyes éremhez.

2. Hogy Pesten Warmann Mór országgyűlési képviselő ur irántunk való rokonszenves hajlamánál fogva megbízta bankházát az aláírások elfogadására minden bizottmányi költség levonása nélkül, úgy, hogy mindenkinek, ki egy érmet óhajt birni „Wahrmann és fia bankháza” czim alatt csak meg kell küldeni az emlékérem értékének megfelelő összeget és pedig a) 5 francot vagyis 2 ft 50 kr papírban egy bronzéremért; b) 40 francot vagy 20 ft papírpénzt egy ezüstéremért; c) 50 francot vagyis 25 ft papírban egy aranyozott ezüstéremért és d) 800 francot vagyis 400 ft papírban egy aranyéremért. A név olvashatóan irandó, a czim pontosan kiteendő. Az aláírók névsorát a galicziai lapokban közzéteendém.

3. Hogy az érme az aláírók mindegyikének a megküldött czim alatt Párisból egyenesen megküldetnek, vagy pedig ha valaki tölem óhajtaná elvitetni (Pest, a „Szabadunk” szerkesztőségénél) Pesten vissza fognak tartatni.

A fennidezett tények után nem kell ösztönző szavakat használnom vagy egyénekhez felszólítást intéznem, hanem Magyarországon ugyanazon vendégszerető földjén lakó honfitársainak szolgálatimat felajánlva, hazafias üdvözléssel maradok.

Pest, 1869. május 31.

Golembeski László.

Napi hírek.

— A honvédtoborzás ideje városunkban ma délig hosszabbított meg. Az első két nap eredményét már említettük. Szombaton és hétfőn beállottak még haton, s így tegnap estig összesen 17 honvéd iratott be. Az újabban beállott 6 között van egy jogász, egy theologus és egy kereskedő-segéd.

— A kolozsmonostori kath. egyházmegye képviselői b. Bornemisza János, Groisz Nándor, b. Jósika Lajos és Simon Elek választottak meg.

— Épen most értesülünk, hogy Róth L. F. ur Pestről a new-yorki Singer-Manufacturing-Company varrógép gyárnak városunkban raktárt akar állítani. Ez a világ legnagyobb varrógép-gyára, s készítményei az ismertek közt a legjobbak.

— Lapuk 64. és 65. számaiban mi is megróttuk volt a vasútépítő társaságnak a munkások fellegadása körül, hír szerint, tanúsított mostoha eljárását. Közleményünket egyik magyar folyóirat részletes tudósítására, továbbá a vállalatnál érdekelt egyén előadására alapított. Ugy lát-szik azonban, hogy mindezek nem valának alapos értesítések, mert illetékes helyről azon felvilágosítást kaptuk — meg akarván a dolog valódi állásáról győződni — hogy a Csikből 1 frt 20 krajczár o. é. napi bérre kibozott munkások nem hogy hazájokba tértek volna vissza, de ma is, épen 1 frt 20 kr o. é. fizetés mellett, dolgoznak a vasutnál. A kibozott munkások közt elégtelenséget az okozott, hogy a vasútkészítő mérnökök nem adtak és adhattak azoknak fejjenként 8 forint előleget, mert ennek megigé-résére N. J. vasúttársasági munkásszerzőt nem hatalmazták fel; e felett, már több ízben jár-tak volt a vállalkozók úgy, hogy az előleget ka-pott munkások egyszer csak eltűntek; nem ve-heti tehát senki rossz neven, ha előleget senki-nek nem adnak. Az igazság érdekében sietünk ezeket a nagy közönség tudomására hozni, miután ezekből kitetszik, hogy az angol vasútvállal-kozók kötelezettségeiket a munkásokkal szemben pontosan teljesítik, s csak tudósított követeléseket szoktak elu-tasítani. Az is igaz marad azonban, hogy a benye munkás nem vasúthoz való, de a szor-galmas, milyenek a mi székelyeink, bizonytal megkapja ott fáradsága illő jutalmát — minden hét végén pontosan.

— Figyelmeztetjük szőlősgazdáinkat, hogy erdélyi egyik jeles szőlőmivelőnk, országgyű-lési képviselő hilibi Gál János úr mikfalvi és szász-csávási elkülönített és rendezett szőlőiből az idén is eladásra honti és külföldi jelesebb fajokból több ezer gyökeres szőlőveszszöt és késajja fát fog kiállítani. A nála megrendelhető fajok a követke-zők: A) Asztali szőlők szagosak: I. Izabella apró szemű. II. Izabella kék nagy szemű. III. Passa tutti (muskatály király.) IV. Musque croquant (franczia ropogos muskatály.) V. Musque d' Alexandrie blanc. (fehér kecskecsicű muskatály.) VI. smyrnai muskatály. VII. hamvas muskatály. VIII. hazai fekete muskatály. IX. hazai sarga muskatály. F. veres franczia muskatály (muscet frontignan) FF. fekete franczia muskatály. P. pergament muska-tály, † Capucinus muskatály, □ quadrat muska-tály, fekete kecskecsicű muskatály, fekete passa tutti, hamburgi, cyprusi és lunel muskatályok még most kisebb mennyiségben. B) Asztali szőlők nem szagosak: X. gennai fejr. XI. Decandolle veres. XII. Uva Reginae. XIII. Pineau grise. XIV. bur-gundi fekete. XV. molnár szőlő. XVI. veres málvázi, XVII. fejr. chasselas. XVIII. veres chasselas (ezen fajokból a XIII-tól a XVIII-ig egyszersmind kintűnő, elején érő és bőven termő borszőlők). XIX. hazai fejr. kecskecsicű. XX. hazai fekete kecske-csicű. XXI. appuliai. C) Borszőlők külföldiek: XXII. rajnai rizing. XXII. veres füzeser Tramin. O. Oporto (portugali kék szőlő). D) Borszőlők la-zaiak: XXIV. veres bakator. XXV. kövér. XXVI. király. XXVII. somszőlő. XXVIII. járdován. XXIX. vékony bajn. XXX. sárfejr. Árak: I-től XIII-ig egy gyökeres porhajos 10 kr, késajja fa 5 kr, XIV-től XXI-ig a gyökeres száza 6 frt, késajja fa száza 3 frt, ezere a gyökeresnek 40 frt, a késajja fának 20 frt. XXII-től az O: gyökeres porhajos ezere 30 frt, késajja fa ezere 10 frt. XXIV-től a XXVII-ig: gyökeres porhajos ezere 20 frt, késajja fa ezere 7 frt 50 kr. XXIII-tól a XXXV-ig: gyö-keres porhajos ezere 20 frt, késajja fa ezere 5 forint. — A megrendelések jövő július első napja előtt Gál János urhoz Pestre Sándor-utca 9. szám alatti szállására czimezendő, levelekben megte-nődök. Árak szűrtet után az átvételkor fizetendő, ki a megrendelt mennyiség árának felét előre fizeti, elsőbbsége leendő.

— A magyar kir. belügyminiszter Phleps Károlyt a jövedelmiadó kivétele ellen intézett fo-lebbezések tárgyalása s eldöntése céljából a ko-lozsvári magy. kir. pénzügyigazgatóság székhelyén alakított felszámolási bizottság elnökévé nevezte ki.

— A nyári időny tartamára a következő fűrdőhelyi magy. kir. távirai állomások nyitattak meg: f. év május 15-én a balaton-füredi, 16-kán a szilácsi, 17-kén a harkányi és 20-kán a tepliczi állomás.

— A Lugoson e napokban gyűlésezett gör.-egy. románok — mint a „Gaz. Trans.“ nak távirják — elhatározták, hogy a pesti róm. kath. congressusra nem küldenek képviselőt. Ebből is látszik, hogy önálló egyházi szervezetükből feladni semmit sem akarnak.

— A magyar katolikus anyaszentegyház autonómiaja rendezése végett tartandó országos katolikus gyűlésre — az erdélyi egyházme-gyéből küldendő négy képviselő megválasztása vé-gett — a kolozsvári róm. kath. egyházközségben lévő választók egybeirátván, az összeírás a kolozs-vári róm. kath. plebánosi lakban f. hó 10. és 11-kén délelőtt 9-től 12 óráig közszemlére ki lesz téve; miről az illető kath. hívek azon felszólítással értesítettek, hogy az irt idő alatt — az összeírás-ból netalán kimaradtak, vagy az abba helytelenül felvételtekre nézve — a felszólamlás megtehető. Kolozsvárt, 1869. jun. 7. A kolozsvári róm. kath. egyházközség választmánya.

— A szamosvölgyi vasút ügyében Kö-zép-Szolnokmegye emlékiratot bocsátott közre, mely-ben a következő tervezetet ajánlja: Szathmárról kiindulva, kövesse a vasút mindenütt a Szamos balpartját egész Zsibóig, sőt ezen felül Tibó tájáig, itt térjen át az Almás folyó völgyére és ezen, Hid-almás és Zsombor községek alatt haladjon egész az o.-kölbösi patak torkolatáig, — innen kövesse a patakot azon vízválasztóig, mely ezen patak és a Nádas völgyére átvezető türei patak között van, melyet alagúttal áthaladva eljut a nevezett patak völgyén Türe, vagy M. Borgónál a Nádas völgyén épülő nagy várad kolozsvári vasútvonalhoz és ezzel együtt Kolozsvárra. Kolozsvárról a brassóival együtt haladhat annak a Szamos völgyéről elhajlásáig, innen pedig a stratégiai szempontok megtartásával Dézsig, Dézstől Bethlenig, — és innen vagy Besz-tercező át a borgóprundi szoroson a Bisztrá, Mold-va- és Szucsava völgyein tovább haladva Bethlen-től Radna felé (Besztercező szárnyvonallal) a rad-nai szoroson át egyenesen Kirli-Babának és onnan az észak-keletivel egyestlve Szucsavának.

— Hivatalos tudósítás után közlé ve-lünk egy tisztelt barátunk, hogy aranyoszeiki sin-alvi unitárius mester Józán Eleket f. hó 1-én a mezőn, étel közben, délben, még az eső sem es-vén, a mennykő megütötte, úgy, hogy azonnal meg-sztnt élni. Mint másoktól is halljuk, ez épen az idő tájt történt, midőn itt Kolozsvárt is délben egy óra felé az a rettenetes csattanás hallzott.

— Az unitáriusok kolozsvári fűtanodá-jában az 1867-ik iskolai év második felében tar-tandó közvizsgálat rendje. Junius 16-án d. e. VI. VII. gym. oszt. egyetem. történelemből és I. éves theologusok hittanból, d. u. I. gym. oszt. min-den tantárgyból. 17-én d. e. VI. VII. gym. oszt. számtanból, d. u. II. gym. oszt. minden tantár-gyából. 18-án d. e. VI. VII. gym. oszt. latinnyelvűből és III. éves theolog. egyházjogból, d. u. 4-ik elemi osztály minden tantárgyból. 19-én d. e. VI. VII. gym. osztály görögnyelvűből és II. III. éves theol. paptanból, d. u. vallásos ének az al-osztályoknak. 21-én d. e. VI. gym. oszt. állat-tanból, s a VII. gym. oszt. vegytanból és I. II. éves theolog. exegesisből, d. u. III. gym. oszt. minden tantárgyból. 22-én d. e. VI. VII. gym. oszt. magyar irod. történetből és a VII. VIII. gym. oszt. aestheticából, d. u. angol nyelv, — és az I., 2., és 3-ik elemi oszt. minden tantár-gyából. 23-án d. e. VI. VII. gym. osztály hittan-ból és III. éves theolog. symbolikából és vallás-történetből, d. u. I. II. éves theolog. zsidónyelvűből és IV. gym. oszt. minden tantárgyból. 24-én d. e. VII. VIII. gym. oszt. bölcselemből és II. éves theol. egyház történelemből, d. u. V. gym. oszt. minden tantárgyból. 25-én d. e. VI. VII. gym. oszt. németnyelvűből és az érdemsorozat elkészí-tése. 26-án d. e. 10 órakor az érdemsorozat fel-olvasása. 29. és 30-án szóbeli érettségi vizsga. Julius 1-én papi szigorlat.

* Próbaeséplés eredménye. Kedves szolgálatot véltünk tenni a magyar gazdaközönség-nek azáltal, hogy hírlapok útján közöljük az an-gol gazdasági gépgyárosok legveszedelméből ver-senyítésának, Kockum, malmú svéd gépgyá-rosnak Magyarországra szállított gözcséplő gépei-nek feltűnő nagy munkaképességét, valamint szer-kezetük és az anyag minőségének kitűnőségét. Májushó 20-kán volt alkalmunk látni egy Kockum-féle gözcséplő-gépet Tázlárban Pestmegyében, hajó-állomás Harta, u. p. Kis-Kőrös Beniczky Márton ur birtokán. A gép külső csinnye és lehetőleg szilárd és ezélszerű szerkezete mindnyájunkat meg-lepett. A hosszú tengeri út dacára — melyet szál-lításakor Malmúból Königsbergig tennie kellett — a gép legkevésbé sem szenvedett, úgy, hogy azon a legkisebb részeln, vagy kovácsolni való nem volt, nemkülönben a cséplőgép faszerkezete is bizony-ságát adá a deszka szárazságának, a felhasznál-tak kitűnő minőségének. A munka hihetetlen gyor-sasággal folyt. Déli 12 órakor vontatott a gép mű-ködése helyére, s délután 4 órakor már hallottuk azt fűtőlni. Munkájának minőségét illetőleg jó lelkiismerettel mondhatjuk, miszerint a legelső pet-reneze szalmában is alig voltunk képesek egyes szemeket fölfedezni, törek és polyva hasonlóképen minden szemtől mentek voltak; az elsősejt gabo-na pedig oly kitűnően és tisztán volt megrostálva

(a gép sortirozó készüléke által), hogy azt bátran lehetne szállítani a szerüs kertből azonnal a piacra. Tűzelo anyag, sőt víz is feltűnően kevés fogyott; a próbaeséplés szerint teljességgel elégségesnek bizonyult óránként $\frac{1}{100}$ ölnyi fa. Tázlár, májushó 25-kén, 1869. Szemere Ödön, Lipcsey Tamás, Beniczky Béla.

— A történelmi társulat ünnepélyes közgyűlést tartott május 30-án Pesten, a gr. Mikó Imre elnöke alatt, ki az illet tudományos és államférfihoz illő beszéddel nyitá meg; melyet mint a legszebb, legtanulságosabb s szorosan nemzeti életünkre vonatkozó beszédnek egyikét — mihelyt terünk engedi — egész terjedelmében közölni fo-gunk. Ezután Thali Kálmán titkár számolt be a társaság évi működéséről; utána Ipolyi Arnold ol-vásá fel emlékszedett Ráth Károly felett; végre b. Nyári Albert tartott egy érdekes értekezést az utolsó Árpád király atyjáról, Posthumus Istvánról.

— Ritka tünemény. Nagy-Váradon az izr. kórodában dr. Kálmán egy 17 éves leánykára talált, kinek szive a jobboldalon van. Ez hat hó-nap alatt a második eset, melyet ez a doctor fel-fedezett, az első egy éltess asszonynál mutatkozott. — így írják.

— Folyó évi június 1-én Pesten az or-szágházban állami és magánüggyönzésre egy új m. k. táviradi állomás nyitott meg.

— Királyné ő Felsége a villám ütés kö-vetkeztében leégett n.-bányai torony felépítésére 200 frtot adományozott.

— A protestánsok nagy gyűlése Worms-ban, hol egész Németország, sőt Ausztia és Fran-cziaország is képviselve voltak, mult hó 31-én a következő nyilatkozatot fogadta el: A protestáns gyűlekezet tiltakozik az 1868. szeptemberi apostoli iratban foglalt azon felfetés ellen, hogy a protes-tánsok a rom. katolika egyház kebelébe vissza-térjenek, s a vallási szakadás főokán a hierarchiai tévedéseket jelöli ki, különösen pedig a jezsuita-rend szellemét és működését. Végül kijelenti a gyűlés, hogy a dogmák uralkodására czélzó min-den törekvések a protestáns egyházban a protes-táns szellem megtagadásának s egy Róma felé ve-zető utnak tekintetnek.

— Beküldetett. „Korszerű egyházi beszédek“, írta Zombori Gedő megyaszói ref. pap. II. Füzet. Miskolcz, Fraenkel B. Tulajdona. 184 lap. Ára 1 frt 20 kr o. é. — Megjelent az „Erdészeti Lapok“ V. füzet. Tartalma: Előszövények telepítése. Hazai erdészettünk jelen állása, feladata. Erdészjelöltekről. Megyei erdőfel-ügyelőségek. Töredékek az abrudfalvi kir. kincstári uradalom erdőségeinek történetéből 1848 előtt. A lombtakarmány értéke. Légtűnési észleletek Selme-czen 1869. Különfélek.

— Nyilvános köszönet. Közlebből tanodánk kedves meglepetésben részesült; ugyanis nt. Titius Pius, Istrianak Piránó városában tar-tózkodó magyarországi származású minorita-áldo-zára, természetrajzi gyűjteményeit a magyarhoni tanintézetek számára azon határozott kívánságával ajánlván fel, hogy abból a mennyire telik, az er-délyi tanintézetek is részesíthessenek: tanodánk is egyike lön azon szerencsésnek, melyek ily ritka becsű gyűjteményben részesültek. Áll pedig a gyula-fejérvári főgymnasium részére küldött gyűjtemény: 52 kagylóból, 112 példány tengeri csigafajból, 20 darab édesvízi csigafajból, 25 példány földi csiga-fajból, 42 példány szárított rákfajból, 15 darab su-gár és más állatfajból. 1 kőtet tengeri és édesvízi kiszáritott növényből, s végre 8 tábla rejtvenesző páfrányból. Midőn e ritka becsű gyűjteményt — melynek hiányát már rég érzé tanodánk — gym-nasiumi tanintézetünkbe helyezzük: nem mulaszt-hajja el tanintézetünk a kedvező alkalmat, hogy őszinte halálját s illő köszönetét a nyilvánosság te-rén is ki ne fejezze lelkes hazánkba iránt szép lelkiültből eredt adományozásáért, melyben tanodánkat a távolból is részesíteni szives volt. Isten áldja meg minden fásadozásait, melyekkel az ifju nemzedék tudományos kifejlődését előmozdítani tö-rekszik! Tanodánk minden nemzedéke kegyelettel fog visszaemlékezni azon férfura, kinek fáradal-mai s hűni buzgalma folytán ismereti tanuló a szép Adria terményeit! Gyula-Fejérvárt, májusban, 1869. A róm. kath. főgymnasium nevében: Ime ts Fülöp Jákó, igazgató.

— A következő rablógyilkosságot közli az „Alf.“: A pesti biztosító bank ügynöke, Marek máj. 25-én kedden este 7 órakor utazott át Lu-goson. Mintegy félóra távolaságra ezen helységtől, a mint a Debreczen város birtokához tartozó Gnth nevű erdőségbe beérkezett, a sűrűből két jól ütő-zőt, a jobb módú osztályhoz tartozni látszó ifju ugrott elő a sűrűsügből, és rárikoltottak a kocsi-sra, hogy álljon meg. M. azonban rákiáltott a ko-csira, hogy csapkodjon a lovak közé s bajton sebesen. Erre a rablók, elébe nem tudván kerülni a lovaknak, a kocsinak utána löttek; és a lövés a kocsiat háttan találván, ez hátrahanyatlott és a lovak megállottak. Ekkor M. kiugrott a szekérből és a sűrű erdőségbe menekült be. A rablók közül az egyik az élet nélkül ott fektűi kocsisra lött még egyet; mialatt a másik a lovak istrangját vagdalta el; s az egyik lovat hamar kifogván, fel-tűlt arra Mareket üzőbe venni. Ezen rabló csak-ugyan utolérte Mareket s leugorván a lóról, ülte

mentek egymással és elkezdettek egymással élet-halálra küzdeni. M. egy felkaphatott doronggal igyekezett magát védelmezni, azonban a rabló mit sem gondolván a M. csapkodásaival, azt derékon ragadta s a földre letiporta; még pedig aként, hogy a rabló M.-nek a nyakára tudott térdelni; s erre a zsebéből egy nagy ölkést keresett elő, hogy azzal M. nyakát elvágja. Hanem M. minden erejét megfeszítvén, a jobb karját, melyet a rabló balterdjével lenyomva tartott, — kiszabadította és a rabló egy érzékeny részét megragadván, olyan erősen megszorította, hogy a rabló hanyatt esett, és Mareknak könnyűvé lett a rabló kezéből a nagy kést kitekerni. Marek ezen menekülési kis időt csak arra tudta használni, hogy a nagy kést a rabló czombjába üttette; a mi által ez magához jöven, felugrott és Mareket tizolag megtámadta s felkapván a földön beverő pistolyt, ezzel öt ug-y üttette föbe, hogy M. összerogyott; s ekkor egy kalapácsnyéllel addig üttötte verte, a mig M. többé egy tagját sem mozdította meg. Ekkor a rabló egyet, fűtlyentvén e fűtlyentésre társa is, — a ki azon idő alatt a szekeret kutatta át, — oda jött s M. t. mindenétől megfosztották; nevezetesen kész-pénztől, (a mely mintegy 2000 frt. lehet) órájá-tól stb. Ezt elvégezvén a szekérhez akartak visz-szamenni; azonban a szekeret nem találták ott a hol állott, az erdőben; mert azt egy nagykarolyi kupecz a halálosan megsebesített kocsisal egytt magára-hagyva megtalálván, Nyir-Béltreke hajtotta be. Azalatt meg Marek tért magához, s összeszed-vén minden erejét, a tett helyétől mintegy 30 lé-pényire tudott elhatolni az erdő széle felé. A rablók a szekér helyétől visszatértek Mareket ke-rezni; s mintán azt nem találták ott a gyilkosság helyén, elkezdettek kiabálni és káromkodni: hogy csak találják meg, irtózatoss módon gyilkolják meg; szerencsére azonban encesen eszekererek érkeztek oda, s erre a rablók gyorsan elmenekül-tek. Marek azután ismét összeszedvén erejét, ugy esti 9 óra tájban az erdőből ki, a mezőn dolgozó kapásokhoz vándorogott el. Ezek rögtön szekérre tették őt s bevitték Lugosra; a hol a fogadóba elhelyeztetvén, minden lehető segélyt elkövettek körülé, s felgyógyulását remélik. A rablók, a deb-reczenbe érkezett hivatalos közlés szerint 25—30 éves fiatal emberek voltak, mindkettő fekete kurta dolmányba, fekete magyar nadrágba, magyar esz-mába — egyiké bagaria, másiké gyűrűtt fénymá-zos — öltözve, kupeczes kalappal, mindegyik ol-dalán faskát viselt, revolverekkel ellátva.

Pályázat. Topánfalván egy erdővédi ál-lomásra június végéig.

Árverések. Dobokamegyében Galgón fe-kvők jul. 2, aug. 3. — Hunyadmegyében Strigy-Szt. Györgyán ház és telek jul. 3.

Szerkesztői nyílt posta.

T. cz. Bacsilla Elek urnak, Alvin-czen. Beküldött közleményét csak a „Nyíltér“-ben adhatjuk, lapunk rendez rovatát e tárgy-ban soha sem nyitottuk meg — ezután sem tesz-sztk. Választ várjuk.

T. cz. Lukátsffy Aurél urnak, Dézszen. Nyíltérbe küldött cikkét azon alakban e rovatban sem adhatjuk — a végső három sor felülmulja mindazt, mit sajtó terén bárki ellen is elmondani lehet és szabad. Kérjük rendelkezzeék a beküldött összeggel tetszése szerint.

KÜLFÖLD.

A „Peuple“-ben Duvernois (a franczia császár publicistái tolmácsa), a kormány és az or-szág helyzetét fejtegeti a végbement választásokkal szemben. Inti a kormányt, óvakodjék minden reactiótól, mely csak tekintélyét csorbitaná ugy magában az országban, mint a külföld előtt. „A mire e pillanatban legnagyobb szükség van — mondja Duvernois — az nem a szabadság kiterjesztése, hanem egy szilárd világos határozott kül-és belpolitika elfogadása. Szükséges, hogy a kor-mány ne lássék ingadozni s tétováznai azok közt, kik jobbra, s a közt, kik öt balra akarják vonni magukkal. Szükséges végre, hogy a császár vala-hára éreztesse kezét. Figyelemre sem méltatva azokat, kik tanácsolják neki, hogy chimárics fe-lelőtlenség mögé rejtőzzék, most inkább, mint bár-mikor kormányoznia kell. Kormányozzon szabad-elví, democrata és nemzeti értelemben, mert ezt sugálja önön meggyőződése, ez az ország kívá-nalma. De mindenekelett önmaga kormányozzon, szilárdul és elhatározottan. Ez az, mi mulhatlanul szükséges.“

A franczia választások eredménye a nap ama főtárgya, melyre az angol heti-lapok, szintugy mint a napi-sajtó, annál örömeoseb szen-telik figyelmüket, mivel a belpolitika terén nagy szélesend uralkodik. Ezen elmélkedések között né-melyek igen átalános természetűek, így p. o. az „Economist“ a városi lakosságnál a kormány el-leni ellenzék fő okát a nyomasztó avatkozásban látja. — Más lapok, mint a radical „Examiner“, a helyzetet a franczia kormányra nézve igen ko-molyan jelölik ki. Gyakorlatiában fogja föl az eredményeket a „Saturday-Review“, a mennyiben először is azt emeli ki, hogy a választási harc főleg az ellenzék különböző pártjai közti harc volt s ezért az eredmények a minoritás összeáll-tásában történt változásokat tüntetik föl. Erre e lap azon állítás ellenében, hogy Franciaország reformot s nem forradalmat óhaj, kimutatja, hogy a falusi nép ellene van a forradalomnak, de a vá-rosook szemléletmást inkább forradalmat, mint re-formot kívánnak. Hogy a kormány ezen viszony által nagyon erősbül, ezt e lap is elismeri.

Az „Independencia“-nak jelentik Madridból, — Andalusia, Estremadura, Murcia és Alicante tartományok republikánusai június hó 4-re közgyűlést hirdettek Cordovában, hasonló szövetségi szerződés megkötése végett, a milyen nem rég Catalonia, Arragonia és Valencia republikánusai közt a tortosai gyűlésben létrejött. A szövetség célja természetesen nem lehet más, mint hogy az egyes helyekre szorított fölkelések elkerülésével, adandó esetre a párt egyesült erővel működhesek. Ily szövetségek alakítása az első hatályos lépés volna több külön, de egymással szövetséget kötársaság felállítására az iber félszigeten, melyek végeztélje természetesen az általános spanyol föderatív kötársaság.

A Páris és Berlin közt jelenleg folyamatban levő diplomatai alkudozásokról írja a „K. Ztg.“, hogy azok Észak-Schleswig dán részének a prágai békeszerződésben előírt átengedésére vonatkoznak. Összhangzásban ezen hírrel, Koppen-

hágából jelentik, hogy Bismarck gróf időszerűnek véli az észak-schleswigi kérdés felvételét, mely kérdés több mint egy év óta meg sem érintett, újból felvenni. Azt mondják legálább, hogy a porosz követ ily értelemben, noha igen határozatlan kifejezésekben nyilatkozott volna Koppenhágában.

Legközelebb Franciaország különböző részein csapatok szállítottak el a vasúton. Meglehet, hogy e körülmény felkeltette valamely európai kabinet figyelmét, mert a „Moniteur de l'Armée“ most mintegy kimerítőleg tudatja, hogy ezen csapatszállításokat a hadkészletben történt változások tették szükségessé.

A „Daily Telegraph“-nak egy párisi távirata szerint, az asturiai hercegnek igen nagy kilátásai volnának a spanyol trónra. A spanyol királyi család bizton várja a rá néző kedvező fordulatot, mert egyelőre Párisban minden építkezést és bevásárlást felfüggesztett. Izabella főkamaraása Madridba utazott.

A „New-York Times“ gunyolódik az Alabama ügy által előidézett sentimentális hangulat felett. „E kérdés — ugymond — nevéssé tesz minket a világ előtt. Jövőre államférfiaink csak abban fognak mérközni, ki tud hangosabban fenyegetni és túlzottabb követeléseket intézni a külföldbe stb.“

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

A közönség köréből.

Tisztelt szerkesztő ur! *) Becsés lapja 64-ik számában szives volt nyilatkozzom a „Közönség

*) Mi az „ismertük“ kifejezést azért használtuk, mert őrít ha csak pillanatra is, de politikai ellenfeleink sorában láttuk; a jelen megtalálás alapján t. uraságod jobboldalisága felől nálunk legkisebb kétség sem forog fenn.

A szerkesztőség.

köréből“ című rovatban közreadni, de oly glossával, mely azt is jelezhetné, hogy engem csak a multban ismert jobboldalnak. Minthogy ez ön előtt is ismert szíllard meggyőződésrem aranyat vehetne; tisztellett kérem világossáson fel: vajjon a kétkezdere mutató „ismertük“ kifejezés nem sajátóhíba e?

Kolozsvárt, 1869. június 4-én.

Dr. Fischer Lajos,
ügyvéd.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Június 7-én: 5% Metaliques 100 frt 62.40. 5% Nemzeti kölesön 100 frt 70.50. Kamat 62.40. 1860. Kölesön 104.60. Bankrészevény 752. Hitelintézeti részvény 200 frt 299.60. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 124.40. Ezüst 121.75. Cs. királyi arany 5.87 1/10.

Erdélyi földteh. kötv. jun. 5 én 76.—

Sz. 5. 1869.

(275)

(2—3)

I. k. alisp.

Nemes Doboka megye felső kerületben Felegregy és Szentpéterfalva községeiben a koresma jog arányosítására Végh Sámuel, mint több birtokosok felhatalmazottjának az alispánsághoz beadott kérvénye folytán minden ottan még bíró birtokosok a nevezett ügyben **július 15-én** tartandó tárgyaláson a helyszínen Felegregyen való megjelenésre felhívtnak.

Nemes Doboka megye felső kerületi alispánjától Szamos-Ujvárt, 1869. jun. 2-án.

(276)

Az angol eredeti kiadásból már 200 ezer példány kelt el és eddig 8 nyelvre van fordítva.

(1—3)

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

A NEMZŐKÉPESSÉG és időelőtti csökkenésének okai

valamint oktatások annak

tökéletese visszaállítására.

Mindazoknak ajánlva, kik mértékelen kicsapongás, titkos bűnök és ragály következményeiben szenvednek.

Azonkívül oktatások a házasság céljairól és kötelességeiről, valamint gyógyeljárás a közönséges képtelenség és terméketlenség körül.

Irta **CURTIS J. L.**, gyakorló orvos Londonban.

Néhány ábrával.

Ára vászonba kötve 1 frt. Postán küldve 1 frt 5 kr.

Curtis könyvét „A nemzőképesség“ öregnek és fiataloknak kellene bírnia. Ez egy kitérőn irt orvosi munka, mely azon szomorú betegségek gyógykezeléséről szól, melyek már aonyi számos életboldogságot tettek tőkre.

Utazó ügynök

tűz- és jégbiztosítási szakban előnyös alkalmazást nyer. Ajánlatok elfogadtatnak a „Victoria“ bizt. társaság vezérügynökségi-irodájában, Kolozsvár, n-piacz gr. Kemény Samu-féle házban, hátul, hol a közelebbi feltételek iránt tájékozás nyerhető.

280

2—3

A „Victoria“ bizt. társaság vezérügynöksége Kolozsvárt.

(83)

POPP J. G. Gyakorl. fogorvos urnak

Bécsben, Stadt, Bognergasse N. 2.

Uram!

Kénytelen vagyok az igazság szerint az ön Anatherin-Szójvize gyógyhatását ezennél tanusítani.

Különbő orvostól kértem szájbetegségem miatt tanácsot, különböző orvosok használtam minden siker nélkül, míg barátok ajánlata következtében önnek hasznos Anatherin-Szójvizére lettem figyelmes.

Két palackot használtam el belőle, s a foghús vérzése merőben megszűnt.

A foghús egészséges s a fogak visszanyerték előbbi erős állásukat.

A hol tehát Anatherin-Szójvizét hasonló bajokban ajánlhatom, meg lehet ön győződve, hogy azt tenni nem mulasztandó el.

A hála érzetétől áthatva, van szerencsém maradni

tisztelettel:

van **Swaeninger H. L.** s. k.

Amsterdam, aug. 20. 1868.

Egy palack ára mint eddig 1 frt 40 kr. o. ért.

Kapható: Kolozsvárt: **WOLFF J.**, Dr. **HINCZ Gy.** **ENGEL J.** és **BINDER** gyógyszerészek és **KÁRVÁZ J.** Tordán: Wolff gyógyszerész. Dézsen: Krémer Sámuel. Deván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyszer. Nagy-Ényeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vádrhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézi-Vádrhelyt: Nagy Jakab. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Szinyér-Váralján: Gerber gyógyszer. Szebenben: Sill Mih. Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabik gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Anken C. és társa. Károly-Fehérvárt: Wagner könyvtáros. Segesvárt: Markus Fr. Teutsch J. B. Missetacher. Beszterecén: Dietrich és Fleischer. Tergovits Ed. Nussbeck, Textoris G. M. Nyíregyházán: Bacsa B. gyógyszer. Reich, Pavlovich. Balásfalván: Fülöp és társa. N.-Almásán: Beck M. Gy.-Sz.-Miklóson: Mikó M. Sz.-Udvarhelyt: Beczás Em. Földvár: Temmer E.

Pályázati hirdetés

a szászvárosi ev. ref. segédkantori és leány-tanítói állomásra.

Jövedelmei:

1. 200 ft. o. é. az egyház pénztárából.
2. 30 nagy véka elegyes búza az egyház malmából.
3. Minden az iskolába járó gyermek-től 2 ft. évenként.

4. Temetési szolgálatokért 1 ft.
5. Lakás a hozzá tartozókkal.

Nyolczvan éves nyug. kántorunk halála esetében rendes kántorra követezik választás nélkül, mikor is fizetése 300 fta. o. é. fog emeltetni.

Hogyha a választandó kántor nője a szükséges női munkákban az iskolába járó leánykáknak oktatást adni hajlandó és képes lesz, azon esetben felsorolt jövedel mein felül kapni fog még:

1. Segédkantorsága alatt 50 fto, rendes kántorságában 100 fto évenként a pénztárból.
2. 30 nagy véka elegyes búza.
3. Nehány búza-török-búza stb. földeket.

Kötelességei:

1. Isteni tiszteletek és temetések alkalmával a rendes énekléseket megtenni.
2. Leány-gyermekeket a keblü isk. bizottság által kijelölendő időben és eleibe adandó tanrendszer szerint, szorgalmasan tanítani.
3. Vasárnapi iskolában 2-ik pap vezetés alatt vasárnaponként egy órát tanítani.

Jelenkezési határidő idei **Június 15-ik napja**, mely időig a jelentkezést elfogadja t. Pap István első pap aa.

A szászvárosi ev. ref. keblü tanács megbízásából

(270)

(2—3)

Dáné István,

2-ik pap és presb. jegyző.

(290)

New-Yorki

3/6

(13—*)

Wheler & Wilson és Howe Mannfg. társak

amerikai **VARRÓGÉPEK**

ügynöksége

Teutsch J. B-nél

Segesvárt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett.

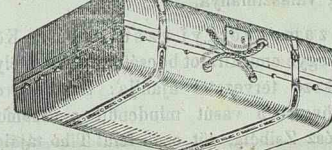
Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt **Wheler és Wilson** urak nyerték az **egyetlen arany-érmet**.

Ezen kitérítés tényleges tanúságot tesz ezen varrógépek még eddig felül nem mult jeleségéről, s minden további dicserést feleslegessé tesz.

VIDÉKI megrendelések, tekintettel a szállításra és pakolásra, költség nélkül szállítatnak helyre a raktár által.

Iskola Alapítvány - **TEUTSCH J. B-nél** Segesvárt.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.

203

3—*

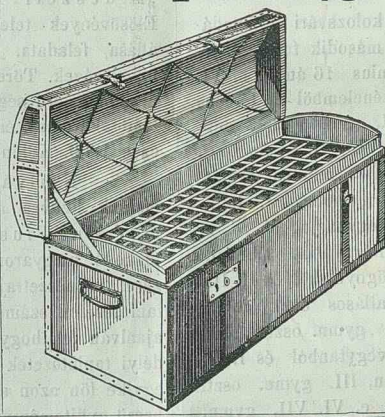
Nagy Bazár

Kolozsvárt,

következő böröndös cikkekkel:

- u. m.
- 3 frt 50 krtól 16 frtig uti böröndök bőrből és vízhatlan vászonból (water-proof);
 - 4 frt 50 krtól 15 frtig finom hölgy-uti böröndök fából, vászonnal borítva, és vassal szerelve.
 - 2 frttól 3 frtig utazó táskák színes csinvatból (gradl);
 - 2 frttól 4 frt 40 krig utazó táskák szöngy szövetből;
 - 3 frt 30 krtól 6 frt 50 krig utazó táskák chagrin-bőrből;
 - 6 frttól 12 frtig utazó táskák vízhatlan vászonból (water-proof);
 - 20 30 berendezve, vízhatlan vászonból (water-proof);
 - 6 frt 60 krtól 10 frtig utazó táskák chagrin-bőrből börönddel;
 - 1 60 8 nyakba vehetők;
 - 4 frttól 10 frtig vadász-tarisnyák;
 - 50 krtól 95 krig hölgy-kezi táskák szöngy-szövetből;
 - 95 2 frtig böröndök;
 - 2 frt 80 krtól 6 frtig hölgy-kezi táskák finomak, zárral;
 - 4 frttól 20 frtig utazó necessairek berendezve;
 - 2 frt 50 krtól 5 frtig utazó necessairek berendezetlen.

Csapo Sándor

Stein János könyvkereskedésében kapható:

A művészek.

Irta **Jámbor Pál (Hiador)**. Két rész egy kötetben. Ára 1 frt.

Naplóm.

Száműzetésében írta **SEMERÉ BERTALAN**. I. kötet. Ára 1 frt.

Riadó. Költemények az 1848—49-ki magyar szabadságharc idejéből.

Szerkesztette **Léczfalvi B. László**. Ára 1 frt.

Szabadság lantja. Költemények az 1848-49-i függetlenségi harc idejéből. Szerkesztette **Botond**. Ára 1 frt.

Pártjaink feladata a választások után.

Irta **TOLDY ISTVÁN**. Ára 1 frt 20 kr.

A magyar vezérek kora, Árpádtól Szent Istvánig.

Irta **SZABÓ KÁROLY**. I-ső füzet. Ára 1 frt.

TOLDY ISTVÁN,

ADEL ASZTALÁRA.

Ára 2 frt 40 kr.

Polgári szabadság és önkormányzat.

Dr. **LIEBER** után, **SCHOLCZ VIKTOR** és **VAJDA JÁNOS**. Ára 1 ft 40 kr.

Az örmény nemzet irodalomtörténetének kisérlete,

a meehitáristák művei után. Irta **NEUMANN KÁROLY FRIGYES**. Magyarra fordította és átdolgozta **AVÉD JAKAB**. I. füzet 30 kr.

Legujabb házi titkár, mindennemű családi s kereskedői levelek, a közéletben előforduló bármiféle iratok helyes szerkesztésére vezérlő szabályok, számos példával világosítva. Szerkesztette **Farkas Elek** a mostani törvényes viszonyokhoz alkalmazva. Ára 2 frt 60 kr.

Füvészszelencék pléhből

1 frt 30., 1 frt 50., 2 frt., 2 frt 50 kron.

281

1—6

Eladó erdő.

Gróf Wass Ádám tulajdonában lévő Czegei birtokának határai, Kolozsvártól 5, Szamosujvártól 2 1/2 mérföld távolságra csinalt mellet, 5000 szál vasút építési szükségletre alkalmas tölgyfa, melynek egy negyede 10, egy negyede 12, és fele 15 hüvelyk átmérője, hosszúsága 7—8 öl. Ertekezhetni iránta a tulajdonossal.

Utolsó posta Czege.

269

3—3

Jószág eladás.

Gróf Pejacevich Márkné ö ngsz. zalaknai jószág — Felsőfelmegyeiben, Medgyestől 2 óra távolságra — eladó. Értekezhetni Kolozsvárt b.-királyutca 22 szám alatt lakó jószágigazgató **Demeter Károly** lal.

239

5/6

5—26

Első osztrák

Velocipéde-gyárraktár, iskolával egybekötve.

LENZ C.

Bécs, Landstrasse, Marxergasse N. 9.

készít mindenféle

Velocipédeket

különböző német, angol és amerikai minták, szerkezetek és felszerelések szerint. 2 kerekűeket fiugyermeknek és férfiak számára, általános használatul. 3 kerekűeket hölgyek és gyermekek számára, kertben, parkokban és falva való használatul. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb árak. Kérítik e gyár készítményeit r-szabb minőségű külföldiekkel össze nem téveszténi.

Első nyilvános magasabb kereskedelmi tanintézet

Bécsben, Leopoldstadt, Praterstrasse, N. 32.

Kereskedelmi tudományok tanintézetje.

(118) Igazgató: (11—12)

Porges Károly.

Az intézettel összekötött külön osztályban azok számára, a kik életkor, állás, előképzettség és foglalkozás miatt az iskolán nem látogathatják, folytonosan felvételtnek, s az intézetben minden pénz-intézethez szükséges vizsgára előkészítélet nyerhetni.

Tartós segély neml gyengeség ellen!

A 30 kiadásban megjelent, mindenkinek hasznos könyv: 198 7—12

A személyes védelem Laurentiustól. (úgynevezett látorságt) Orvosi tanácsadó ruinden

gyengeségi állapotban. Egy kötet 232 oldalon 60 bonczatani képpel. Borítékban lepecsételve. Ára 1 tallér 10 cent és garas — 2 frt 40 kr. minden könyvkereskedés által, Pesten Hartleben és társánál, kapható. 30 kiadás E magas szám minden dicserést feleslegessé tesz. Az eredeti kiadás minden példány Laurentiustól a mellékelt pecsétel kell hogy ellátva legyen, mire figyelem!

Nézőhely trencsin vár.

3-ik Juniustól 15-ikeig látható délelőtt 271 10 órától este 9 óráig. 3—*

Az első magyar oraisi nó. A világ legnagyobb szerű óriáshölgye.

1. Egy óriáshölgy, magyarországi születésű, 24 éves, 300 fontnyi nehéz. Nem csak hogy e hölgy erős és izmos termélt, hanem rendkívüli testalkatú is, 6 lábnyi magas. Minden előadásor a hölgy a közönség közepebe lép, hogy nagysága s erejéről egészen meggyőződhessék.

2. A csudatörpe. Egy 25 éves férfi, 47 fontnyi nehéz és csak 33 innyi magas.

3. Egy 15 éves Albino, kinek hátsója innen 400 mérföldnyire távol, világosveres szemfényével és hosszú hófehér a válláig érő selyemhajjal.

Beltépti díj: 20 kr., a katonaság az örmesterterülről fele, gyermekek, cselédék 10 kr.

Tisztelettel **Markulés Dausch József.**